

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul IV. No. 181

Constanța, Duminică 13 Octombrie 1896

20 bani număr

„Quartierul românesc“

Siliți a ne ocupa în detaliu de potlogăriile de care e acuzat Primarul Constanței, fiind-că „Greul Pamintului“, guvernul central, nu se mișcă până ce-! bați degetele în ochi, cum se dice, ne vom e-secuta până la capăt, de și am fi voit, întrebuițând mai bine timpul și coloanele acestui ziar, să cruțăm locuitorilor dobrogent asemenea hrana sufletească.

Totuși vom lăsa, pentru achi, în al doilea plan afacerile despre care a fost alarmată întreaga presă din Capitala, având la ordinea zilei cestiunea importantă a *cuartierului nou*, — noi n'am înțeles nici odată un *cuartier românesc*, într'un oraș românesc din țara românească — a carui pânză se țese de 16 ani fără a se fi mutat un fuscel până acum.

În adevăr, ideea introducerii elementului românesc, care lipsește cu totul în Constanța, aparține fostului frontaș prefect al acestui județ, d-lui Remus N. Opran, care încercă pentru prima-ora în 1880 și stăruie mult, dar n'a putut realiza de cât o infimă colonizare cu români, toate locurile orașului de sus fiind ocupate de străini. La 1890 funcționarii cer locuri de case, cu prețuri fixe, cum se faceuse deja în anul amintit. Administrația comunală de sub primariatul d-lui Holban admite cererea, dar ea n'a putut fi tradusă în fapt din cauza unor modificări cerute de prefectul de pe atunci și a unor neînțelegeri ulterioare ce au cauzat dinusiunea fostului Primar. — Prin numărul 36 de la 23 Aug. 1892 am reluat cestiu-

nea, stăruind necontenit asupra necesității de a se romanisa acest oraș, viitorii plămâni ai țerei românești.

În 1894 un număr considerabil de români, din toate treptele sociale și de toate profesiunile, dau o nouă cerere d-lui Prim-Ministru Lascau Catargiu, care e recomandată Primarului. — Consiliul comunal actual, angajat prin manifestul de la alegerile din Septembrie acel an, admite concluziunile raportului pe care era însărcinat al face d-l consilier P. Grigorescu și stabilește condițiunile de vânzare cunoscute de cetitorii acestui ziar ca și raportul tipărit și distribuit ca supliment pe lângă No. 168 din anul curent al *Constanței*.

Timp de 2 ani, după aprobare, abia s'au putut face planul lucrărilor de parcelarea unui teren de 7½ hectare afectate acestui *cuartier*; — cetitorii știu cu câte imbolduri ale acestui jurnal.

Lucrările, în fine, au fost trimise ministerului, care, cerând asupra lor avisul prefectului județului, acesta a opinat pentru unele modificări și introducerea altor noi condiții, pe care consiliul comunal, în ședința de la 30 Septembrie a. c. acceptându-le numai în parte, a făcută este din nou la minister.

Eată pe scurt fazele prin care a trecut aceasta afacere până în momentul de față.

Să discutăm acum modul de a vedea al d-lui pref. D. Quintescu.

S'au vădu: în numărul trecut în ce consistă cererile d-lui prefect: 1-a a nu se da locuri de cât *Românilor de origine*, stabiliți în Constanța, de *preferință funcționarilor*, și în al 2-lea plan celor din

județ; a 2-a a nu se exclude de la aceasta favoare cei ce mai au o proprietate în oraș și a 3-a a se vinde, cu prețuri fixe de 6-10 lei m. p., pentru vile, un loc de 6½ hectare, afara din oraș, pe malul mării, deasupra portului.

În ce ne privește, felicităm pe autorul propunerilor pentru trecerea primei propuneri, de și noi credem că în practica s'ar fi putut ajunge la același rezultat fără a fi fost necesară o distincțiune oficială atât de marcantă între cetățeni; dar nu ne-am învoit bucuroși cu alte două condiții, ca aceea: numai românii dobrogent să poată cumpăra vile, și cu *preferința*, de care, prevalându-se tot ce e funcționar, de la odaiăș, gardist, militar, macagiu etc. etc. până la capul județului, nu va reveni muncitorimei și negustorimei mărunte nici unul din cele 300 loturi proiectate a se vinde.

Noi, cari pretindem că aceasta cestiune este de domeniul principiilor de economie socială și națională, prin urmare mai presus de reclame, vom fi de alta părere, fără a ne îngriji de ceea-ce pot dice funcționarii, cu toate că sunt aproape singurii români în Constanța cari pot dice ceva.

Aci, întocmai ca și în Braila lui Voda Stirbei de la 1850, e vorba de romanisarea orașului, — macar în parte — iar nu de căpățuiala *momentută* a cător-va protegiați ai birocrațimei. Am dis momentană, căci funcționarul, neputându-se stabili definitiv, — chiar legea le interzice, cea vamală — va revinde locul său burghezilor indigenți, cu toate condițiile de inalienabilitate stabilite. Întrebed. Quintesu pe un bun funcționar din pre-

fectură, și îl va spune cum a căzut victima unui negustor, care i-a luat cele 2000 m. cumpărate în 1880?

Personal n'avem nimic contra funcționarilor, fiindcă și ei sunt români, câți vor fi stabiliți. Funcționarul știu acesta din raportul nostru, unde diceam, apropos de scumpetea chiriilor: *aceasta face disperarea muncitorimei și a funcționarilor inferiori puțin plătiți pentru a duce traiul scump al orașului Constanța.*

Dar de la această preocupare până la scopul spre care tindem, scop pe care d. Quintescu e dator să-l studieze și pricepe, este o deosebire colosală. Și apoi, câți din ei sunt români de origine? mai e și aceasta o întrebare, la care nu ne-am ferit a răspunde alta dată, precum nu ne-am sfiit a spune verde populației locale: ca statul nu cheltuește milioanele și n'a cedat comunei Constanța 1000 hectare teren, spre a nu avea drept să țină cuvântul său în cesiunea de importanța acestora, de romanizare a primului port.

În fine, ca să sfârșim acest articol, reproducem una din concluziunile cu care raportul din 1894 a încheiat lucrarea asupra vânzării de locuri cu prețuri fixe. Eată acel pasagiu:

„Condiția principală a înfloririi orașului este în bună stare a locuitorilor lui, în înlesnirea mijloacelor de trai pentru populațiunea măruntă, și stabilirea ei; printre cari, ca primă condiție, este o locuință, proprie și sănătoasă, pentru factorii de căpetenie, muncitorimea, pe umerii căreia se poartă întreaga mișcare comercială a porturilor.”

Patruși de acest adevăr, și fiindcă muncitorimea românească merita cel puțin tot atâta protecțiune cât s'a acordat celei armene, tatare și chiar țigănimii, care au fie-care mahalalele lor, am propus în disa ședința amendamentul, ca să se prefere și muncitorimea, alături cu funcționarul, dar care, ne-având onoarea a fi primit, rămâne ca onor. minister să se pronunțe asupra lui.

GHEȘFTURI ȘI POTLOGARII Neclinte și nepricepere

III

Cesiunea apel. — Am stabilit cu acte, în cele două numere trecute, reaua credință a d-ului Kolciu în ceea ce a făcut până acum în cesiunea aducerii apel, cauzând comunei o pagubă de 6600 lei, ce ar trebui să-l privească personal.

Să vedem acum ce a mai planuit pentru viitor.

Am arătat cum stă cesiunea exproprierei apel de la Caragea-Dirmen alui Toma Anastasiu; cum d-l Kolciu a introdus în consiliul comunal pe procuratorul acestuia, d-l Dicran Emirzeian, un nepot al d-ului Gebrail Frenkian, nașul primarului, spre a trata cumpărarea locului; cum acesta cere pentru 5 hectare de loc, 62,000 lei, plus un loc de casă în Constanța de 600 m. p. pe care de sigur a pus ochii mai înainte, și cum, numai în urma protestului energic al consilierului Grigorescu, afacerea a fost amânată până după studierea izvoarelor de apă pe proprietatea comunei, cerută de întreg consiliul comunal, bine înțeles afară de primar.

Amicii fostului director al prefecturii, care a aprobat stabilirea prin saatele județului Constanța a cel puțin o sută negustorași armeni, detașiști al magazinului de manufactură Fr. Frenkian, au vădit aci o frumoasă afacere și au cumpărat moara și locul cu apa de la Anastasiu; dar fiindcă ar fi fost prea bătătoare la ochi o afacere între fiu și naș, d-l Frenkian a pus pe nepotul său la mijloc, și cum acesta nu e cetățean român, a ticluit o procură cum sunt ei capabili a o face.

* * *

Eată copie după aceea procură, asupra căreia vom mai reveni, cesiunea fiind foarte importantă.

PROCURA

Sub semnatul Toma Anastasiu, proprietar al Moarei de apă, numita „Caragea Dirmen“, situată pe teritoriul cătunului Palaz, pendinte de comuna Palaz, din plasa Constanța, împuternicesc prin aceasta pe d. Dicran S. Emirzeian, comerciant din Constanța, ca să mă reprezinte înaintea autorităților administrative și comunale din Constanța și înaintea Justiției până la ultima instanță și până la definitivă transare a litigiului ce s'ar ivi între mine și Primăria Constanța, relativ la terenul pro-

prietatea mea, situată în împrejurimea menționatelor Moari și care teren Primăria comunei Constanța voese să-l exproprieze pentru utilitatea publică și în scopul exclusiv de a forma apeducte și a aduce din acele izvoare apa necesară pentru îndestularea orașului Constanța.

În acest scop dar, d. Dicran S. Emirzeian, este împuternicit dacă va voi și dacă va găsi de cuviință, a angaja unul sau două avocați, a le da în numele meu procuri speciale pentru apărarea acestei cauze înaintea instanțelor judecătorești a retrage și a anula acele procuri și a plăti pentru mine onorariul avocaților.

La cas dacă s'ar ivi litigiu între mine și comuna Constanța, relativ la proprietatea mea menționată mai sus, d. Dicran S. Emirzeian este pe deplin împuternicit, a intenta în numele meu acțiune contra Comunei Constanța, a face apel și recurs în Casație contra hotărârilor care i-se vor părea că sunt pronunțate în contra intereselor mele a propune și a primi Arbitri, a face și primi Somațiunile și Citațiunile și a încheia transacțiunile cu Comuna Constanța.

Asemenea Neal împuternicesc pe d. Dicran S. Emirzeian a vinde de vecl parte din proprietatea mea menționată mai sus, către Primăria Comunei Constanța sau către ori-care alt doritor de a cumpăra acel teren, atât cât le va necesita, stăruiind, — în cas când vânzarea se va face către Primăria Comunei Constanța, — să mi se mai dea pe lângă banii cu cât se va învoi și o întindere de 500—600 m. p. pământ în orașul Constanța, proprietate a Comunei; pentru care de asemenea împuternicesc pe d. Emirzeian a face în numele meu cu Primăria actele de cesiune sau vânzare.

D-l Dicran S. Emirzeian mai este împuternicit a primi toți banii cu cât va vinde acest teren și pentru care mă declar mulțumit. Asemenea va subscrie pentru mine și în numele meu de primirea banilor în actele de vânzare și în orice acte judecătorești și administrative, în registrele și în ordonanțele de plată, precum și în orice fel de hârtie ce i-se vor prezenta relativ la această afacere și în fine, d. Emirzeian este deplin împuternicit de mine în mod irevocabil a face totul ca și mine însumi, până la definitivă transare a exproprierei sau vânzării de vecl a proprietății mele vorbită mai sus.

Pentru care 'i dau această procură sub propria mea semnătură și investită cu autentificarea legală.

Făcută astăzi 26 August 1896, în Constanța.

(s) Toma Anastasiu (m. pr. caractere latine)

Autentificată sub No. 959, prin procesul-verbal No. 341, de la 26 August 1896, a Tribunalului Constanța, Secția Vacanților.

APELE DE MARE

DE LA
Constanța

(Urmare)

Cercetările lui Gaudet asupra temperaturii apelor de mare în curs de 10 ani au stabilit:

1) Că apa de mare se încălzește cu 3—4 grade în timpul lunii Iulie, fără a scădea mai mult de jumătate grad.

2) În August temperatura apelor atinge maximumul său și se conservă fără a fi influențată prin variațiunile brusce ale atmosferei.

3) În Septembrie o mișcare retrogradă se oferă cu aceeași regularitate ca și mișcarea sezonieră din Iulie (*)

4) Temperatura mării considerată în globo, în timp de 10 ani cât au fost observațiile, a fost menținută între 15 și 20 grade; pe când aceea a plajei a parcurs o scară mult mai întinsă între extremele sale, ea a oscilat de la 10^o—18^o.

Temperatura apelor se fixează pentru 24 ore la media dintre 11 ore a m. și 5 p. m.

Observațiile mele proprii făcute în curs de 4 ani aici în Constanța mi-au dat (media) următorul rezultat:

La începutul lunii Iunie (*) temperatura apelor 16^o și către sfârșitul 18^o. În Iulie a variat de la 19^o la 23^o. În August 20^o—25^o; iar în prima cenzură Septembrie a ajuns la 15^o, după această dată apa se răcește.

Rezultă de aici că ar fi o imprudență de a începe băile mai înainte de 1 Iunie și, a le prelungi peste 30 August, când și temperatura nu numai că începe să scadă, dar chiar este supusă la dese variațiuni atmosferice.

Temperatura apelor de mare, aici în Constanța, rămâne aproape stabilă între 1 Iulie și 15 August, de unde rezultă că acesta este timpul favorabil pentru facerea băilor, și care, dacă variațiunile atmosferice permit, se poate prelungi până la sfârșitul lunii

August; și trece peste această dată este o imprudență.

Precauțiunile ce trebuiesc luate înainte de a face băile.

1) Ori-cine vine la băi de mare, nu trebuie să intre în apă, până ce nu a consultat un medic și de preferință medicul său, care bolnavul îl este mai bine cunoscut;

2) Mai înainte de a lua prima baie trebuie să stăm 2 sau 3 zile, pentru a ne putea aclimatiza.

3) Medicul trebuie să examineze bine pe bolnav, să se încredințeze dacă nu prezintă oarecare afecțiune, unde băile de mare sunt contra indicate.

4) Când medicul găsește, că starea pacientului îi permite să facă baie, să i se arate felul băii (caldă ori rece), să-i fixeze durata băii, ora la care trebuie să o facă și cum trebuie să o facă; regimul, ce trebuie să urmeze, după cum starea sănătății pacientului i se prezintă.

(Va urma)

INFORMAȚIUNI

Solemnitatea punerii petrei fundamentale la port va avea loc în ziua de Mercuri, 16 Octombrie.

Numărul invitațiilor, care la început trecea peste 300, a fost redus pe jumătate.

Trenul invitațiilor va pleca din București Mercuri, 16 curent, la orele 7 dimineața. Dejunul va fi servit la Cerna-Vodă, la orele 11, într-o sală angajată în acest scop.

Familia Regală va pleca din Sinaia, cu tren special, și va sosi la Constanța la orele 2 30 p. m.

Serviciul divin va fi oficiat la orele 3 p. m. de P. S. S. Episcopul Partenie al Dunării-de-Jos, apoi va avea loc, cu solemnitatea obișnuită punerea primei pietre a portului de către M. S. Regele.

După această ceremonie, Familia Regală, împreună cu d-nii miniștri și invitații, va vizita șantierul și carierele de piatră.

La orele 6 30 seara, va avea loc prânzul, în sala Casinului de la Constanța, care va fi decorată, pentru această circumstanță, de serviciul hidranlic.

Seara M. S. Regina se va întoarce direct la Sinaia, cu AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria, iar M. S. Regele va veni în București.

M. S. se duce direct la port, ne abătându-se de loc prin oraș.

Din Constanța sunt invitate la prinz numai 4 persoane, d-nii Comandant al Diviziei, prefectul, primarul și căpitanul portului.

La alegerea de Duminică de la Clubul civil al Constanței, primarul orașului, d-l Kolciū, a întrunit numai 2 voturi din 36 voturi secrete, cu câte s'au ales comitetul de 11 persoane, între care toți capi de serviciu, și două persoane neoficiale. A lipsit al treilea din trinitate. Păcat, d-l Kolciū ar fi avut trei voturi.

Se știe că în ședința de la 1 curent d-l Kolciū s'a autorizat singur a cumpăra mobilierul primăriei, pentru suma de 25,000 lei prevădută în devis.

O parte din material era deja adus, sobele de teracotă, iar altă parte, canapele, sifonere, mese etc. vre-o opt colete, au sosit în Gara Constanța la 5 curent cu scrisoarea de trăsură No. 3106 și poziția No. 1118. — Acuma înțelegem pentru ce primarul n'a voit să mai fie nimenea la cumpărătoare, nici măcar la primirea mobilierului, deși există o delegație de doi consilieri însărcinată cu privegherea lucrărilor și recepțiunea materialului de primărie.

Nu ne mai adresăm „Banabacilor” care suferă un asemenea tratament; ne adresăm d-lui ministru de interne, întrebându-l, corectă este procederea d-lui Kolciū, care nu mai cunoaște nici o stavilă la neconviniștele și neorânduile ce comite? Pentru o reparație de 100 lei se fac devise și licitații etc. iar pentru o cheltuială de 25,000 lei absolut nimic! Vom reveni, probabil că lucrările erau comandate când s'a pus chestia în consiliu.

Adevărul de la 11 curent apără și laudă pe Primarul nostru contra *adevărului* de mai înainte. Ar fi făcut bine d-l *Smil*, Petreanu, administratorul acelei foi, să facă alt-ceva în Constanța de cât cunoștința fascinatoare a d-lui Kolciū, care n'a găsit loc de apărare în gazeta sa locală „Columna”, și nici un rând măcar în vre-o gazetă oficială, din acele la care s'a adresat, s'a adresat „Adevărului” spre a-l spăla de murdăriile comise.

Columna primarului s'a resturnat de mai. De ce? Ori nu dă parare, ori n'are ce răspunde d-l Kolciū, la cestiunea noastră personală?

Directorul acestei foi a plecat azi la Golași de unde se va întoarce Marți la orele 1 40 p. m.

(*) Trebuie observat tot, că datele indicate de Gaudet privesc stilul nou.

(*) Mă servesc de stilul vechi mai des intrăbuințat la noi în țară.

Sofia Zismann

Môșe cu Diploma

2. - STRADA EPICTET. - 3
CASELE VIOLATĂ.

Ce o practică de 17 ani în Dobrogea, fostă mōșa de piașă, oferă serviciile sale Dōnnelor constanțiene și speră că în urma deosebitelor îngrijiri, va fi încurajată.

DE VINȚARE

Una prăvălie cu trei odăi și una casă cu 4 odăi construită cu piatră sub același acoperământ cu olane, 1 grajduri, una hrătărie, construită din nou tot din piatră, cu două puțuri, din care unul în țesă și altul în dos, putând adăpa până la 4 sași 5000 oi pe zi. Toate aceste clădiri pe o întindere de peste trei mii metri pătrați, împreună cu un loc de pănerie la stradă de peste 4000 m. p. ambele situate în mijlocul satului Copadin la încrucișarea mai multor drumuri.

Doritorii se vor adresa la subsemnatul proprietar com. Capadia piașă Constanța.

Cu stimă
Teodor Nicolaș

„PATRIA“

Societatea Română de asigurare în București

Asigurări asupra vieții și în contra accidentelor.

Representant pentru Dobrogea Octavian Șeitan — Constanța strada Școlii

Ministerul Agricult., Industr., Comer. și Domeniilor

Direcțiunea Tîrgului de vite de la Constanța

AVIS

Cumpărări și vânzările în Tîrgul de vite de la Constanța se fac în orice timp.

Vitele egite din Tîrg sunt garantate de sănătose. Străinătatea cere acest lucru și este interesul țerei să preslate vitele la export în condițiunile, în care se cere.

Direcțiunea este la dispozițiunea economiilor de vite, a crescătorilor, a comercianților și în genere a tuturor persoanelor care se ocup de economia și transacțiunile comerciale de vite, pentru o le face toate înlesnirile și a le da înfrățimile ce vor cere.

Sunt rugate toate persoanele, cari fac afaceri comerciale cu vite, a se adresa tîrgului și a face transacțiunile prin intermediul lui.

Direcțiunea

Institutul Român de Dombișoare din Constanța

Avisăm cu plăcere pe Onor. părinți care au dombișoare și doresc a le plasa în Institutul nostru, că pe lângă celelalte studii, del Coyati va predă și limba elenă.

Direcțiunea

„UNIREA“

Societate generală de Asigurare Mutuală
DIN BUCUREȘTI

Autorizată prin Institutul Decret Domnesc sub No. 1536 după de-istinea consiliului de ministri din 27 Iunie 1877. Monitorul oficial No. 160 din 6 Iulie 1878.

Acastă societate de proprietate asigură contra incendiului, isăbile, fire construite de zid, palantă sașă gard, fire a-speciilor lor cu tinichea, olane, gindriță, trestie etc. Plata asigurării e oa mult mai săzată aproape pe jumătate de caș celelalte societăți cari fac o speală din premiele asigurărilor.

Deosebit de aceste clădiri societatea mai asigură contra incendiului: Mobilă, Mărfuri, Producte, Poe și Nătreșă în Șir, Stoguri, etc. pe căi, țesă și în magazii.

Societatea „Unirea“ mai face asigurări asupra „Vieții“ în toate combinațiunile uzitate și anume:

a). Asociațiuni mutuale de supra-veșuire
b). Asociațiuni mutuale cu produs minimal garantat, și cu participare de 85 la sută.

c). Contra-asigurări cu 8 la sută dobândă și fără dobândă.

d). Capitaluri fixe în cas de deces cu beneficiu etății.

e). Asigurări temporale și

f). Rente viagere în diferite combinațiuni.

Assemenca mai asigură contra riscurilor de „Grindiaș“ precum și contra riscurilor de transport pe flavi, mări și cupuri din vase, toate aceste asigurări „Unirea“ el face cu precieri reduse.

Informațiuni și prospecte se dau în București la Direcțiunea generală strada Domnei No. 2, iar în districte la agențiile respective din țară.

Direcțiunea generală

Societății de asigurare „Unirea“ mutuală

DE VÎNZARE

De vânzare

TIPOGRAFIA

ȘI

LEGATORIA

DE

CĂRȚI

DIN

CONSTANȚA

Tipografia

este înzestrată cu tot felul de litere noi, din cele mai renumite fabrici și cu două mașini, și în stare a executa lucrări în limbele Română, Franceză și Grecă.

Legătoria de Cărți

are aparatele și ustensilele, o mașina pentru perforat, precum și o mașina pentru tăiat, toate aceste se află în perfectă buna stare.

Atelierul este instalat în centrul orașului, la cea mai buna poziție, și deja are lucrări angajate, care dau continuu materie de lucru pentru mai mult timp.

Condițiunile de plată sunt foarte favorabile; se pot efectua în rate înare, trimestriale sau semestriale, dar garantate.

Doritorii să se adreseze proprietarului lor, D. NICOLAESCU, în Constanța.

DE VÎNZARE

Tipografia „Română“ DIMITRIE NICOLAESCU. — Constanța